

LVI. évfolyam, 40. szám, 2012. október 5.

Előfizetés

Regisztráció

Bejelentkezés

Bejelentkezés Facebookkal

Üdv: [Agnes Barsony](#)[kijelentkezés](#)

ok

[Összetett keresés](#)

[Publicisztika](#) | [Feuilleton](#) | [Próza](#) | [Interjú](#) | [Vers](#) | [Visszhang](#) | [Könyvkritika](#) | [Páratlan oldal](#) | [Műbírálat](#) | [Szabadpólc](#)

Csengery Kristóf

KOR, TÉR, EMBER

[a szerző további cikkei](#)

LVI. évfolyam, 40. szám, 2012. október 5.

[nyomtatható verzió](#) [hír küldése](#)

SHARE

(Korunk Zenéje, nyitóest – Olasz Intézet, szeptember 30.)

Ritka az a komponista, aki értekező prózát választ vokális műve szövegéül. Eötvös Péter (1944) ezt tette, mikor 2010-ben megírta *Schiller, energische Schönheit* című kompozícióját nyolc énekhangra, nyolc fúvósra, két ütőre és harmonikára – a költő *Levelek az ember esztétikai neveléséről* című elméleti írásának részleteit felhasználva. A szituáció, melyben a szólisták széptani és erkölcsi fejtegetéseket közvetítenek „dalban elbeszélve”, kétségkívül szokatlan, Eötvös pedig a legjobb megoldást választja, mikor nem tompítja, hanem fokozza az ellentmondás feszítőerejét. A Rádiókórus nyolc tagja a Vajda Gergely vezényelte magyarországi bemutatón énekelve, recitálva, beszélve (néha szavalókórusként), de mindig drámai szenvedéllyel adta elő a művészetfilozófiai okfejtéseket, egyszerre keltve a stilizált elvonatkoztatottság érzetét és teremtve intenzív emocionalitással teli légkört. Eötvös, aki Schiller pontos szövegeire dinamikus, hangsúlygazdag, ádázan szigorú zenét írt, az énekszólások kezelésében Schönbergig visszanyúlva összegzi nyolcvan év vokális írásmódjait. És az irónia lehetőségére is rátalál: mikor arról hallunk, hogy *az állam élő óraművét járása közben kell megjavítani*, az ütőhangszerek rideg mérőútése fölött szólaltatja meg énekeseit. A markáns, szuggesztív és nehéz darabot a Magyar Rádió együttese meggyőzően tolmácsolta.

Az ideai Korunk Zenéje nyitóestje nagyon ki volt találva, a műsort többféle összefüggés abroncsai tartották össze. Az öt kompozícióból álló programot két „irodalmias” ihletésű mű keretezte, a keretben egy remek szólistapáros előadásában három versenyműszerű kétbrácsás alkotás hangzott fel, e háromból kettő a béke gondolatát helyezte középpontjába, és három produkció akadt a programban, amely a hangzó tér lehetőségeivel (is) játszott. Akadt hát gondolati rím, megfelelés bőven. Azt már csak ráadásként említem, hogy csupa magyar szerző művét hallottuk – egy magyarországi és négy ősbemutatót.

Horváth Balázs (1976) már korábbi munkáiban is kalkulált az előadók térbeli elhelyezéséből fakadó akusztikus és drámai következményekkel. Új darabja, a két mélyhegedűre és zenekarra komponált *Double Cadence avec deux Doubles* mindkét szempontot figyelembe veszi: a két szólista – korunk egyik legjobb brácsása, a számos magyar zeneszerzővel kapcsolatot ápoló Rivka Golani (1946) és kiváló fiatal pályatársa, Bársony Péter (1975) – egymástól hol távolabb, hol közelebb játszik, szólamuk tartalma hol reflektál egymásra, hol kevésbé. A reflexió, a kapcsolatteremtés a mű nagyformájában is fontos szerepet vállal, hiszen a két cadenza „double”-jai barokk gyakorlat nyomán magának a mintául vett tételnek nyújtják variációját, kettőzését. Némiképp színház is tehát Horváth minden ízében kortársi hangzású, neoromantikus kompromisszumoktól mentes darabja, melyben a két szólóhangszer erősen gesztikus és impulzív anyagához a zenekar főként színekkel csatlakozik.

Hollós Máté (1954) műve, a kétbrácsás-zenekaros, öttételes *Viole contro violenza* középpontjában is a két ihletett virtuozitású szólista állt. Igazi kortársi hang ez is, de a koncerten Hollós képviselte leginkább a hagyományhoz való kapcsolódást – és dikciójával ez a darab árulja el legnyíltabban, hogy szerzője magyar; ez őri legerősebben a bartóki megszólalásmód (persze sokszorosan átértelmezett) örökségét. Azon pedig aligha csodálkozhatunk, hogy az erőszakellenes program szolgálatában megszületett mű felelősségtudatot sugalló, súlyos-sötét hangja bizonyult a leginkább drámainak – majd a feszültségek oldódásakor a legtermészetesebben lírainak – a koncerten hallott alkotások közül. Ugyanehhez a programhoz csatlakozott művével Dargay Marcell (1980): az ő háromtételes *Pacific 012*-je csak címében emlékeztet játékosan Honegger híres zenekari opusára (*Pacific 231*), valójában a békét hirdeti. Mint oly sok kortárs darab esetében, itt is úgy tetszik, a hagyományos értelemben vett dallam kiiktatása a kompozíciós célok egyike: helyette sok apró gesztus, zörej, zizenés-csörrenés, folt és szín köti le a figyelmet – no meg persze a két brácsa inspirált játéka, amely legapróbb zenei mozdulat jelentőségét is felnyitja.

Jó, hogy a koncert végén zeneszerzőként is szót kapott az MR Szimfonikusok vezető karmestere, a teljes műsort magas színvonalon betanító és vezénylő Vajda Gergely (1973). A Virginia Woolf regényjelenete nyomán komponált *Orlando ébredése* fátyolos hangzásával, álomszerűségével és szürreális tánckarakterével ragad meg. Izgalmas a lassú, szinte statikus kezdés, a hangzásrétegek egymásra épülése, a folyamat fokozatos és tervszerű kibontása, a sejtelmesség, titokzatosság és szertartásosság.

Posztmodern kompozíció, érezni rajta a szerző amerikai éveinek tapasztalatait. És nagyon *cool* zene – a kifejezés divatos értelmében és jazz-történeti jelentése szerint egyaránt. Mert a darab vége felé jazz-hatások is felsejlenek: a dramaturgiai fontosságú három trombita úgy szól, mintha három kifinomult, álmatag Miles Davis játszana a zenekar tág terű, párás harmóniái és a súlyos-rugalmas bőgő-pizzicatók fölött.

[Impresszum](#) [Magunkról](#) [OFFLINE média ajánlat](#) [ONLINE média ajánlat](#) [Kapcsolat](#)